

■ УДК 78.071.079

З. М. Шимчик, аспірант, Київський національний університет культури і мистецтв, м. Київ

ПІДГОТОВКА АРТИСТА ДО УЧАСТІ У ФЕСТИВАЛІ

Проаналізовано етапи підготовки артиста до виступу на фестивалі, окреслено важливі складові, що сприяють успішному виступу перед публікою, виявлено проблеми участі артиста у фестивалі. Охарактеризовано основні фактори впливу на якісний виступ артиста. Розкрито питання щодо загального розвитку музичної культури та внесено власні рекомендації щодо поліпшення загального стану музичної культури України. Здійснено порівняльний аналіз зарубіжної практики в організації та проведенні фестивалів і участі артистів у них.

Ключові слова: фестиваль, артист, виступ, участь, гонорар, організація, преса, музична культура.

З. М. Шимчик, аспирант, Киевский национальный университет культуры и искусств, г. Киев

ПОДГОТОВКА АРТИСТА К УЧАСТИЮ В ФЕСТИВАЛЕ

Проанализированы этапы подготовки артиста к выступлению на фестивале, обозначены важные составляющие, которые формируют успешное выступление перед публикой, выявлены проблемы участия в фестивале. Охарактеризованы основные факторы влияния на качественное выступление артиста. Раскрыты вопросы относительно общего развития музыкальной культуры и внесены собственные рекомендации по улучшению общего состояния музыкальной культуры Украины. Осуществлен сравнительный анализ зарубежной практики в организации и проведении фестивалей и участия артистов в них.

Ключевые слова: фестиваль, артист, выступление, участие, гонорар, организация, пресса, музыкальная культура.

Z. M. Shymchyk, postgraduate student, National University of Culture and Arts, Kyiv

PREPARATION OF THE ARTIST FOR PARTICIPATION IN A FESTIVAL

The article analyzes the stages of preparation of the artist for his/her performance at a festival. It describes the factors contributing to the success at the performance. The author explores problems of the present-day musical culture of Ukraine and suggests relevant recommendations. A comparative analysis of world experience in arranging festivals is provided.

Key words: festival, artist, performance, participation, fees, organization, press, music culture.

Фестивальний рух — це важливе явище в Україні, від якого безпосередньо залежить формування культури загалом. Кожен музичний фестиваль відкриває українцям нові імена талановитих молодих артистів, що набули визнання багатьох прихильників фестивального руху й можливості реалізуватись у своїй творчості.

Актуальність теми полягає у висвітленні малодосліджених аспектів загальної проблеми підготовки артиста до участі у фестивалі.

З моменту зародження фестивалю його розвиток та музичну складову досліджують численні вітчизняні музикознавці й культурологи: Г. Ганзбург, О. Дьячкова, О. Зінькевич, Ю. Чекан, І. Сікорська, А. Мізітова, С. Зуєв, М. Копиця, С. Виткалов, О. Чепалов, М. Швед, М. Черкашина-Губаренко та ін. Питанню підготовленості артиста до виступу перед аудиторією приділили увагу такі вчені: Л. А. Баренбойм, Г. Г. Нейгауз, Г. М. Коган, С. І. Савшинський, Ю. В. Капустін, Д. К. Кірнарська, В. М. Откидач, І. В. Петрова, Т. Глушук та ін. Дослідження в галузі артистизму набуло відображення в працях таких науковців: Л. А. Манасян, Ю. К. Попов, І. Д. Ергієв. Проте в дослідженнях означених науковців детально проаналізовано лише психологічний аспект, без урахування не менш важливих інших складових, а саме організаційних, фінансових, технічних, професійних.

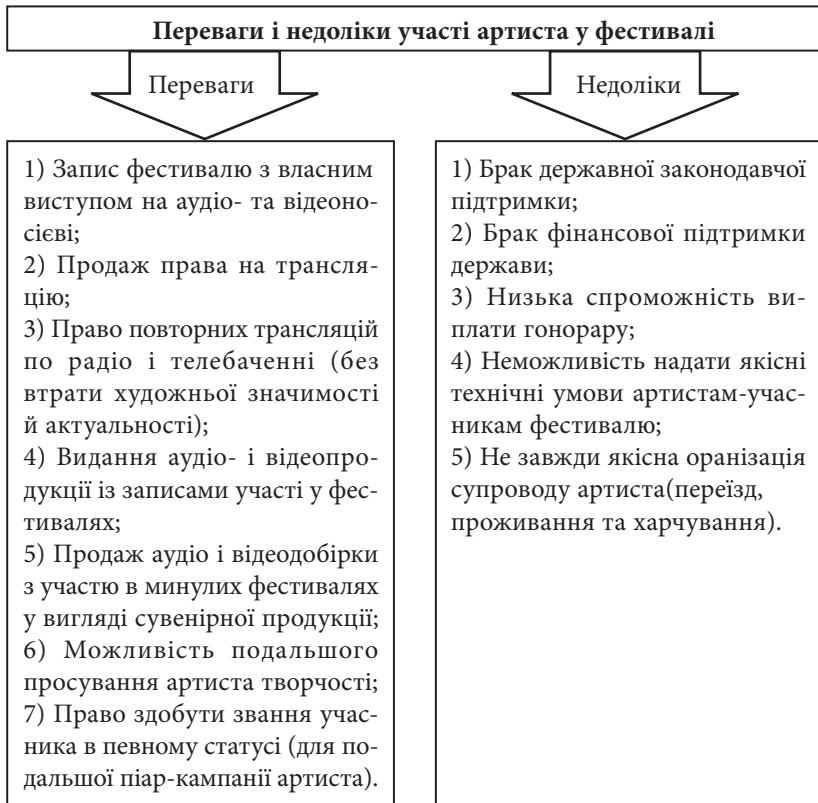
Мета статті — проаналізувати важливі складові, що формують успішний виступ, окреслити їх значення в подальшому розвитку самого артиста, виявити недоліки та переваги його участі у фестивалі та надати власних рекомендацій щодо якісної підготовки до виступу; на основі зарубіжного досвіду винести власні рекомендації щодо поліпшення стану музичної фестивальної культури загалом.

Українська музична культура дедалі більше заповнює творчий простір численними музичними фестивалями різних видів, жанрів й змісту. Фестивалі набувають різних масштабів та якості, від маленьких місцевих чи провінційних до масштабних, міжнародних. Немало молодих артистів, беручи участь у фестивалі, планують не просто виступити на сцені, а й передусім заявити про себе на загал, привернути увагу преси, телебачення, створити навколо себе власне коло прихильників і знайти не лише однодумців, а й потенційних спонсорів та меценатів. Та перш ніж детально розглянути всі аспекти участі артиста у фестивалі, необхідно означити ключові терміни цього дослідження.

Слово фестиваль (від франц. *une fête* — свято, від лат. *festivus* — веселий, святковий) означає масове свято, що демонструє досягнення в галузі музики, театру, кіно, естради. В Україні фестивальний рух нині є надзвичайно поширеним явищем, виник у 1990 р. [1]. У Великому тлумачному словникові сучасної української мови фестиваль визначається як масове свято, на якому представляють досягнення певного виду мистецтва; показ, огляд досягнень якогонебудь виду мистецтва [2]. Відомо, що найперші музичні фестивалі проводилися у Великій Британії (Лондон, 1709 р.), пов'язані із церковною музикою [1]. Від здобуття незалежності, згідно з класифікацією М. Шведа, в Україні функціонують п'ять великих міжнародних фестивалів (Київ Музик Фест, Музичні прем'єри сезону, Форум музики молодих у Києві, Два дні і дві ночі нової музики в Одесі, «Контрасти» у Львові) та кілька локальних, присвячених музиці (зокрема в Ужгороді, Вінниці, Запоріжжі, Каневі, Львові, Києві). Проте нині неможна обмежуватися лише цим переліком, адже М. Швед у дослідженні не навів започаткованих в останні роки митцями Київського інституту музики ім. Р. М. Глієра міжнародних фестивалів «Віртуози планети» і «Київські літні музичні вечори», що вже стали знаковими, набули популярності та значного поширення серед їх учасників, а також поцінування київської публіки, фестивалю мистецтв «Шевченківський березень», а серед молодіжних рок-фестивалів: «Артполк», «Рок Січ», «Захід» та інших численних музичних фестивалів з різними музичними течіями. Незважаючи на масштаби і їх велику кількість, Олена Дьячкова, порівнюючи структурні характеристики українських фестивалів сучасної музики, наголошує: «...сьогодні музичні критики надають переваги «історичному» типу оглядів із докладним описом «біографії» події та модуляціями в галузі інтерпретації в галузь історії музики» [3]. Нині «домінує хроніка: інформаційні дописи, інтерв'ю, побіжні огляди, всю аналітичну «потужність» яких сконцентровано в одній-двох фразах на кшталт «запам'яталася прем'єра» ... та її варіанти: «яскраве враження залишила», «художнім відкриттям стала»», — стверджує О. Зінькевич [5].

В Україні бракує професійної музичної критики, замість неї, як стверджує більшість молодих музикантів, друкуються анонси й хроніки, що нагадують репортажі зі спортивних змагань. Тому часто плани артистів бути поміченими на фестивалі і мати можливість справити враження на музичного критика не реалізуються. Беручи участь у музичному фестивалі, артист має багато можливостей, які йому необхідно заздалегідь обговорювати

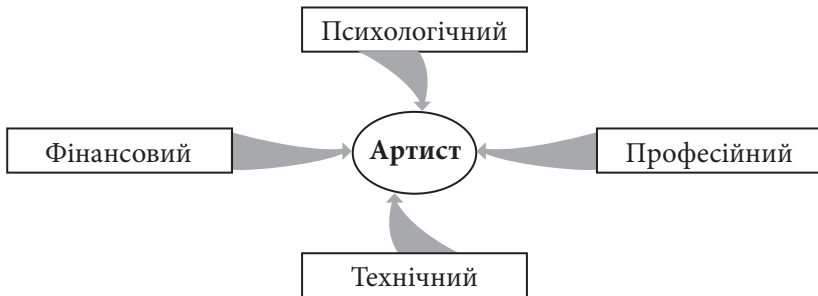
з організаторами фестивалю, що є доцільним для обох сторін. Нині перед артистом відкриваються великі можливості, якщо він бере участь у музичних фестивалях (а сам фестиваль є знаковим і професійно організованим), попередньо організувавши власну підготовку до виступу. Демократичність, святковість і творча свобода зумовлюють доступність музичних фестивалів для різних музичних груп, аудиторій, порівняно з традиційними концертами в установах культури [4]. Саме в цьому полягає перевага і для організаторів, і для учасників музичних фестивалів. Пропонуємо розглянути рисунок 1, щоб порівняти переваги і недоліки участі артиста у фестивалі.

Рис. 1. Проблеми участі артиста у фестивалі

На перший погляд недоліків менше, але справа не в кількості, а їх значимості. Саме рівень фінансування і законодавчої бази — потужна рушійна сила для якісної організації участі артистів

у фестивалях. Часто проблема участі для багатьох талановитих артистів — неспроможність виплати гонорару або навіть супутніх послуг. Однак, безумовною перевагою є те, що кожен фестиваль являє собою творче та індивідуальне явище. На думку Г. Хроми, кожен фестиваль відіграє роль потужного каталізатора креативного процесу [9, с. 121], який залежить не лише від організаторів фестивалю, але й безпосередньо від кожного артиста. Головне для артиста — підготовка до виступу. Участь до виступу на фестивалі передбачає не лише саундчек (безпосередньо на фестивалі), але й потужну підготовку. Передусім повинні бути підготовлені програма, репертуар виступу (узгоджений з організаторами фестивалю), артист має чітко й досконало обдумати виступ, окреслити світлову і звукову палітру, забезпечити перевірку всіх музичних інструментів (якщо вони є), зробити технічну постановку номерів, театралізувати виступ чи підготувати шоу. Проблемним моментом у фестивальної діяльності є організація участі артиста. Для успішного виступу на музичній сцені необхідно вирішити організаційні питання, серед яких: фінансові (гонорар, переїзд, проживання, харчування), технічні (комфортні умови на сцені), піар-послуги (надати артистові можливості поспілкуватись зі ЗМІ). Пропонуємо розглянути схему конкретних факторів, що впливають на якісний виступ артиста.

Рис. 2 «Фактори, що впливають на якісний виступ артиста під час участі в музичному фестивалі»

Розглянемо фактори детальніше. Важливим і надзвичайно впливовим є психологічний фактор, що задає тон виступу артиста на сцені, який являє собою результат кропіткої творчої праці і є відповідальним моментом, котрий стимулює його подальше творче зростання. Часто молоді виконавці надто хвилюються перед виступом, інколи глядачі навіть можуть це помітити, що для самого

артиста є негативним фактором. Тому підготовчий етап до виступу має важливе значення, адже він усуває всі бар'єри невпевненості та хвилювання артиста. Існує немало психологічних складових, що впливають на виступ артиста: різноманітні риси характеру виконавця, воля, інтелект, глибина емоцій, творча фантазія — усе це проявляється під час публічного виступу. Згідно зі К. Станіславським, «сценічне самопочуття» являє собою єдність інтелектуальної та емоційної сфер артиста, спрямоване на краще виконання творчого завдання. У цьому разі важливим началом є інтелект-«пильне око», що стежить за тим, щоб змістовна емоція не підмінялася афектованим збудженням, а замість життя образу на сцені або естраді не виявився грубий натуралізм [7]. Успішність виступу артиста на сцені залежить не тільки від якості та надійності вивчених творів, а й рівня його психологічної готовності до спілкування з публікою. Робота професійного музиканта — один з найскладніших видів людської діяльності, що потребує багаторічної щоденної праці, нерідко фізично і психічно виснажливої. Питанню про те, скільки і як потрібно працювати над удосконаленням професійної майстерності, немало музикантів приділяли пильну увагу. Важливий елемент на початку щоденних занять — розігрівання, необхідний не тільки для розминки м'язів, але, передусім, — психічного налаштування музиканта загалом. Ю. В. Капустіна зазначала, що в процесі спілкування з публікою виконавець здійснює кілька важливих соціальних функцій: просвіти, пропаганди, розваги, насолоди, виховання, тобто духовного збагачення особистості, що є найвищим призначенням мистецтва [8].

Недоліком є те, що часто молоді артисти на фестивалях виступають безплатно, маючи на меті популяризувати свій гурт і заявити про себе не тільки потенційним прихильникам, але і присутнім на фестивалі представникам преси і телебачення. Якщо б усім артистам-початківцям виплачували гонорари за виступи, для них це був би значний поштовх у кар'єрному зростанні. Можна припустити, що зароблені кошти молоді артисти могли б вкласти в ще одну фазу розвитку для свого просування: запис нової пісні, її видання для прихильників, звичайну ротацію на радіо, знімання кліпу на нову композицію тощо. Фестивальний рух України і розвиток молодих виконавців не лише належним чином не фінансуються державою, а й часто не можуть знайти зацікавлених спонсорів, меценатів. Якщо б держава надавала належну підтримку музичного фестивального руху України на законодавчому рівні, це допомогло вирішувати фінансові проблеми. Якби в нашій країні, як

і за кордоном, діяли громадські організації, які б спеціалізувалися на організації різноманітних мистецьких акцій, це значно підвищило б рівень творчого зростання не лише артистів, а й і громадян загалом. Можна припустити, що в такому разі і самі артисти були б професійнішими, і виступали лише ті, хто дійсно набув визнання публіки.

Позитивним чинником є те, що талановиті артисти, які беруть участь у фестивалях мають стартовий капітал для подальшого їх розвитку на музичний ринок, але коли такий капітал відсутній, і плани на подальшу творчість ґрунтуються на тому, щоб вийти на ринок завдяки участі в музичних фестивалях, «пробитись» на велику сцену артистові складно.

У європейській практиці організатори фестивалю часто створюють артистам належні умови. Для зарубіжних фестивалів участь артистів завжди передбачає фінансову мотивацію. Щодо української практики організації фестивалю, то помітним є те, що організатори розділяють тих артистів на тих, кому слід платити, і тих, хто погодиться виступити безплатно. Ця позиція не є слухною, адже кожен музикант заслуговує на гонорар, оскільки виступ — це робота. Необхідно, щоб організатори не економили на молодих артистах бюджет своїх заходів, а знаходили для власного прибутку інші професійніші рішення, що надало б змоги українському ринку фестивалів вийти на вищий професійний рівень. Негативним є й той фактор, що не всі музичні фестивалі здатні оплатити витрати на проїзд, проживання та забезпечити харчуванням. Іноді організатори або оплачують мінімальний гонорар, який називає артист, або переїзд і супутні послуги (проживання та харчування). Часто артист, котрий бажає виступити на фестивалі, повинен знайти фінансові можливості для своєї участі, навіть якщо він — високо професійний і талановитий.

Важливим є технічний фактор. Беручи участь у фестивалі, молодий артист повинен розуміти і мати мінімальні навички технічного фахівця, інакше кажучи, знатися на техніці, мати власний побутовий райдер. Також він має вміти разом зі звукорежисером та світлотехніком налаштувати звук і світло перед виступом на саудчеку.

Успішний виступ артиста часто залежить від якості техніки, яку пропонує організатор фестивалю.

Ще одним недоліком або перевагою для кожного учасника фестивалю є наявність професійного фактора. Важливі вокал, його рівень, манера виконання, творчість артиста, репертуар, уміння правильно користуватися своїми вокальними даними, подачею голосу.

Аналізуючи зарубіжний розвиток не лише фестивального простору, а й культурного загалом, слід зазначити, що в розвинених країнах використовується зовсім інший підхід як до творців культурних проєктів, так і до їх споживачів. У сучасному зарубіжному суспільстві масового поширення набула творча, інтелектуальна праця, важливу роль відіграє інформація, ефективно розвивається сфера культури, формується система морально-етичних та духовних цінностей, у центрі якої — людина з її здібностями, запитами, інтересами [6, с. 9]. У кожній країні створюються належні умови для художнього й естетичного розвитку людини, її творчої самореалізації в системі мистецтв (музика, живопис, хореографія, література). Наприклад, у Франції найпопулярнішим серед аматорських видів мистецтв є музичне, якому надають перевагу більше 5 млн осіб, старших 15 років [6, с. 9]. Пояснюється це підтримкою Міністерства культури та засобів масової інформації Франції, які вбачають у музичному аматорстві особливу культурну та художню місію. Нині така музична творчість охоплює джаз, класичну, популярну та народну музику. Починаючи з 80-х рр. XX ст., за підтримки означеного Міністерства та місцевих органів влади в країні проводяться різноманітні музичні заходи (свято музики, музичні фестивалі та ярмарки), діють спеціальні музичні курси (з 1998 р. любителі, після їх закінчення, отримують дипломи державного зразка — *Diplome d'etat*), центри поліфонічного мистецтва, музики і традиційних танців, музичні школи [6, с. 11]. У багатьох зарубіжних країнах створено фонди та організації для розвитку естетичного виховання. Зокрема, цим питанням опікуються Королівське товариство виховання засобами мистецтва у Великобританії, Національна асоціація художнього виховання в США, Міжнародне товариство виховання засобами мистецтва при ЮНЕСКО. Головними завданнями таких організацій є підтримка дослідницької діяльності в галузі гуманітарних знань, проведення культуротворчих заходів, надання допомоги в реалізації програм з естетичного виховання та художньої творчості, підтримка функціонування дозвіллевих закладів у сільській місцевості. [6, с. 11]

Аналіз співвідношення економічної та культурної політики в сучасному зарубіжному суспільстві свідчить про взаємозалежність економічних та дозвіллевих складових життя суспільства. Австралійський дослідник Д. Тросбі зазначає: «Можна відзначити, що у всьому світі, і особливо в розвинених країнах, зростає визнання важливої ролі культурних чинників в економічному розвитку. Дослідження, що проводилися в різних країнах, довели очевидність

зв'язків між культурними індикаторами та розвитком... Національний інтерес не буде задоволено, якщо ігнорується розуміння того, що потяг суспільства до культури відрізняється від його економічної мети» [6, с. 12]. Організація та проведення фестивалів відбуваються в контексті світового процесу самоорганізації культури. У публікації Ради Європи «З узбіччя до центру» (Infromthemargins, 1997) зазначено: «Культурна діяльність є основою громадського суспільства, оскільки розвиває в громадян цінність особистої творчості, не тільки в мистецтві, а й загалом у суспільному та економічному житті, підтримуючи впевненість у собі. Культурна творчість стимулює створення добровільних асоціацій і клубів, розвиваючи в такий спосіб активні організації, незалежні від державної влади» [6, с. 12].

Базуючись на зарубіжному досвіді, слід зазначити, що їхнє культурно-мистецьке життя перебуває на достатньо високому рівні, що надає можливості багатьом молодим артистам розвиватись належним чином. Проте українська культура лише розпочала реалізацію творчих потреб українців.

Отже, як свідчить зарубіжний досвід, економічний рівень України сприяє розвитку культури. Вищий, а саме європейський рівень життя українців, надасть змоги виховати високопрофесійних артистів. Усі вищезазначені фактори є взаємопов'язаними.

Перспективи подальших досліджень пов'язані зі здійсненням ретельного аналізу пісенної конкурсної діяльності України і виявленням саме тих аспектів, що впливають на розвиток і формування пісенної культури України.

Список використаних джерел

1. Бібліофонд. Електронна бібліотека [Електронний ресурс] // Українська мистецька традиція в сучасній фестивальній культурі. — Режим доступу: <http://bibliofond.ru/view.aspx?id=577054#1>. — Назва з екрана.
2. Великий глумачний словник сучасної української мови / уклад. і гол. ред. В. Т. Бусел. — Київ, Ірпінь : ВТФ Перун, 2003. — 1440 с. — С. 1319.
3. Дьячкова О. Фестивальні палімпсести. Частина 1 [Електронний ресурс] / О. Дьячкова // Критикани. — 2003. — Режим доступу: <http://www.kritiki.net/2001/10/15/festivalni-palimpsesti-chastina-1>. — Назва з екрана.
4. Жичук М. Маркетинг фестивалів [Електронний ресурс] / М. Жичук // Блог Миколи Жичука — 2011. — Режим доступу: <http://pr-nick.blogspot.com/2011/03/blog-post.html>. — Назва з екрана.
5. Костина А. В. Массовая культура как феномен постиндустриального общества / А. В. Костина. — М. : Эдиториал УРСС, 2005. — 352 с.

6. Петрова І. В. Дозвілля в зарубіжних країнах : підручник / І. В. Петрова. — Київ : Кондор, 2005. — 408 с.
7. Станіславський К. С. [Електронний ресурс] / К. С. Станіславський // Робота актора над собою. — Режим доступу: http://www.e-reading.link/chapter.php/101744/17/Stanislavskii_-_Rabota_aktera_nad_soboiu_%28Chast%27_I%29.html. — Назва з екрана.
8. Старовойтова О. Є. [Електронний ресурс] / О. Є. Старовойтова // Бібліотека наукових статей. — Режим доступу: <http://www.stationline.org.ua/pedagog/104/18659-suspilna-rol-ta-socialni-funkcii-estradnogo-vikonavcya-formi-spilkuвання-vikonavcya-zi-sluxachami.html>. — Назва з екрана.
9. Хрома Г. Україна і проблеми сценічного втілення фольклору / Г. Хрома // Вісник КНУКіМ : зб. наук. пр. — Вип. 6. — Київ, 2003. — С. 121.

References

1. Bibliofond. Elektronna biblioteka [Elektronnyi resurs] // Ukrainska mystetska tradytsiia v suchasni festyvalni kulturi. — Rezhym dostupu: <http://bibliofond.ru/view.aspx?id=577054#1>. — Nazva z ekrana.
2. Velykyi tlumachnyi slovnyk suchasnoi ukrainskoi movy / uklad. i holov. red. V. T. Busel. — Kyiv, Irpin : VTF Perun, 2003. — 1440 s. — S. 1319.
3. Diachkova O. Festyvalni palimpsesty. Chastyna 1 [Elektronnyi resurs] / O. Diachkova // Krytykany. — 2003. — Rezhym dostupu: <http://www.kritiki.net/2001/10/15/festivalni-palimpsesti-chastina-1>. — Nazva z ekrana.
4. Zhychuk M. Marketynh festyvaliv [Elektronnyi resurs] / M. Zhychuk // Bloh Mykoly Zhychuka — 2011. — Rezhym dostupu: <http://pr-nick.blogspot.com/2011/03/blog-post.html>. — Nazva z ekrana.
5. Kostina A. V. Massovaia kultura kak fenomen postindustrialnogo obshchestva / A. V. Kostina. — M. : Editorial URSS, 2005. — 352 s.
6. Petrova I. V. Dozvillia v zarubizhnykh krainakh : pidruchnyk / I. V. Petrova. — Kyiv : Kondor, 2005. — 408 s.
7. Stanislavskii K. S. [Elektronnyi resurs] / K. S. Stanislavskii // Robota aktora nad soboiu. — Rezhym dostupu: http://www.e-reading.link/chapter.php/101744/17/Stanislavskii_-_Rabota_aktera_nad_soboiu_%28Chast%27_I%29.html. — Nazva z ekrana.
8. Starovoitova O. Ye. [Elektronnyi resurs] / O. Ye. Starovoitova // Biblioteka naukovykh statei. — Rezhym dostupu: <http://www.stationline.org.ua/pedagog/104/18659-suspilna-rol-ta-socialni-funkcii-estradnogo-vikonavcya-formi-spilkuвання-vikonavcya-zi-sluxachami.html>. — Nazva z ekrana.
9. Khroma H. Ukraina i problemy stsenichnoho vtilennia folkloru / H. Khroma // Visnyk KNUKіM : zb. nauk. pr. — Vyp. 6. — Kyiv, 2003. — S. 121.

■ UDC [7.091.4 7.071.1 008 (477)]

Shymchyk Z. M., postgraduate student, National University of Culture and Arts, Kyiv
zoryanaboyanovych@ukr.net

PREPARATION OF THE ARTIST FOR PARTICIPATE IN A FESTIVAL

The aim of this paper is to explore and analyze important components contributing to a successful public performance of the artist; to describe its importance for further development of the artist; to identify advantages and disadvantages of artist's participation in Festival; to add personal recommendations on the quality preparation of the artist for the performance; to suggest personal recommendations on on this issue.

Research methodology. Twelve major publications on this subject have been reviewed including survey reports, scientific magazines. The author conducts a comparative analysis of the experience of world and Ukrainian participating in festivals revealing some advantages and disadvantages.

Results. It has been found that participation in a festival is very positive for an artist. The participation in music festivals provides a wide range of opportunities for the artist: video and audio recordings on carriers; permission to broadcast on radio and TV; audio and video compilation of past festival performances can be sold as souvenirs; there is an opportunity for further promotion of the artist; an opportunity to receive a title of a certain status of the participant (for further PR-campaign). It can be noted that the role of cultural factors in the economic development is growing in the whole world especially in the developed countries.

Novelty. This work is an attempt to analyze the advantages and disadvantages at the stage of the artist's (musician, singer) preparation for his / her participation in a festivals, and to suggest personal recommendations concerning the artist's preparation for the festival.

The practical significance. This publication will be useful for professors, postgraduate students and their further studies of preparation for participation in festivals.

Key words: culture, festival, artist, performance, participation, fees, organization, press, music culture.

Надійшла до редколегії 11.02.2015 р.